

22 Νοεμβρίου: Εορτάζουν οι Άγιοι Απόστολοι Φιλήμων, Απφία και Αρχίππος

/ [Βίοι Αγίων](#)

Σήμερα, 22 Νοεμβρίου, η Εκκλησία τιμά τη μνήμη του Αγίου Ανθίμου Μητροπολίτη Αθηνών και Ευρίπου, του νέου Ομολογητή, της Αγίας Κικιλίας, που μαρτύρησε στη Ρώμη επί Διοκλητιανού, του [Αποστόλου Φιλήμονα](#) και της συζύγου του [Απφίας](#), του συγγενούς του [Αρχίππου](#) και του δούλου του Ονησίμου, του Οσίου Σωζομένου του εν Ποταμιά, καθώς και του οσίου Ιακώβου (Τσαλίκη), Ηγουμένου της Μονής Οσίου Δαβίδ του εν Ευβοία, ουράνιος άνθρωπος της συγγνώμης.

- Του ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ, Θεολόγου – Καθηγητού

Άγιοι Απόστολοι Φιλήμων, Απφία και Αρχίππος

Οι πρώτοι χριστιανοί προέρχονταν από όλες τις κοινωνικές τάξεις και όχι μόνον από τους φτωχούς και τους δούλους, όπως ισχυρίζονται κάποιοι σύγχρονοι

χριστιανομάχοι. Πλούσιοι και φτωχοί, ελεύθεροι και δούλοι, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, μαζί με τις οικογένειές τους, Ιουδαίοι και Εθνικοί, πίστευαν στον Χριστό, βαπτίζονταν και εντάσσονταν στο εκκλησιαστικό σώμα.

Ένας από τους πλουσίους πρώτους χριστιανούς ήταν και ο άγιος Φιλήμων με τη σύζυγό του, την Απφία.

Πατρίδα τους ήταν η σημαντική μικρασιατική πόλη Κολοσσαί. Ήταν πρώην ειδωλολάτρες και νωρίς μεταστράφηκαν στη χριστιανική πίστη. Πιθανόν να άκουσαν το κήρυγμα του αποστόλου Παύλου και να βαπτίστηκαν από τον ίδιο, όταν αυτός ήρθε στην πόλη τους, με τον οποίο και συνδέθηκαν με στενή φιλία. Ήταν πλούσιοι και είχαν στη δούλεψή τους πολλούς δούλους, στους οποίους συμπεριφέρονταν με αγάπη, καλοσύνη και ανεκτικότητα – σπάνια περίπτωση για την εποχή εκείνη, όπου η δουλεία ήταν κοινωνικός θεσμός και προστατευόταν από την κρατική εξουσία. Οι κύριοί τους είχαν απόλυτη εξουσία, ακόμη και ζωής ή θανάτου, πάνω στους δούλους τους. Μπορούσε μάλιστα ένας κύριος να φονεύσει τον δούλο του χωρίς να υποστεί καμία συνέπεια!

Άλλωστε, οι δούλοι χαρακτηρίζονταν ως «χρήσιμα εργαλεία» και συχνά είχαν αξία μικρότερη από εκείνη των ζώων. Αξίζει να αναφέρουμε ότι υπέρ της ανάγκης της δουλείας είχαν ταχθεί και πολλοί φιλόσοφοι του αρχαίου κόσμου, όπως ο Αριστοτέλης.

Ανάμεσα στους δούλους του Φιλήμονα ήταν και ο Ονήσιμος, ο οποίος κατόρθωσε να δραπετεύσει, κλέβοντας τα χρήματα του κυρίου του, και κατέληξε στη Ρώμη, όπου συνάντησε τον φυλακισμένο απόστολο Παύλο. Εκεί κατηχήθηκε, βαπτίστηκε και στάλθηκε ξανά μετανοημένος στον Φιλήμονα, κομίζοντας επιστολή του αποστόλου, τη γνωστή μας «Προς Φιλήμονα». Ο Παύλος ζήτησε από τον Φιλήμονα να δεχθεί τον Ονήσιμο, να τον συγχωρήσει για τη φυγή και την κλοπή, και να τον μεταχειριστεί ως αδελφό του εν Χριστώ.

Αυτό και έγινε· ο Φιλήμων τον δέχθηκε, τον συγχώρησε και τον απελευθέρωσε, παραδίδοντάς τον στην υπηρεσία της Εκκλησίας.

Το ιερό ζευγάρι Φιλήμων και Απφία, βιώνοντας συνειδητά τη χριστιανική αγάπη, ασκούσαν πράξεις φιλανθρωπίας και είχαν ανεπτυγμένο αίσθημα αλληλεγγύης προς τους αναξιοπαθούντες και τους ενδεείς. Χρησιμοποιούσαν δε τα πλούτη τους με προθυμία για την ανακούφιση φτωχών και ασθενών, καθώς και για την ανάπτυξη του έργου του Χριστού. Γι' αυτό ο απόστολος Παύλος έγραψε στην ομώνυμη επιστολή του: «Χάριν ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαιται διὰ σοῦ, ἀδελφέ» (Προς Φιλήμονα, 7).

Δηλαδή: «Έχουμε πολλή χαρά και παρηγοριά για την αγάπη σου, διότι οι καρδιές των αδελφών χριστιανών έχουν βρει ανάπαυση με τις ευεργεσίες και αγαθοεργίες σου, αδελφέ».

Με το ιερό ζευγάρι συνδεόταν και ένα άλλο βιβλικό πρόσωπο, ο απόστολος Άρχιππος. Λέγεται ότι ήταν συγγενής τους, ίσως και γιος του Φιλήμονα και της Απφίας. Ο Παύλος, επειδή ο Άρχιππος είχε μεγάλη αφοσίωση στη διάδοση του Ευαγγελίου, στην προς Φιλήμονα επιστολή του τον αποκαλεί «στρατιώτη».

Δεν γνωρίζουμε περισσότερα για τη ζωή αυτών των αγίων. Αρχαία παράδοση αναφέρει ότι το ιερό ζευγάρι είχε μεταβάλει το ευρύχωρο και πολυτελές σπίτι του σε χώρο συνάθροισης της Εκκλησίας των Κολοσσών. Εκεί εισέρχονταν οι χριστιανοί της πόλης, πλούσιοι και φτωχοί, καλοδεχούμενοι ως αγαπητοί εν Χριστώ αδελφοί, και απολάμβαναν την πλούσια φιλοξενία τους.

Σύμφωνα με άλλες πηγές, ο Φιλήμων ήταν πλούσιος χριστιανός και ιερέας (πιθανώς επίσκοπος) μιας «κατ' οἶκον ἐκκλησίας», δηλαδή κοινότητας χριστιανών που συναντιόνταν στο σπίτι του. Στις αρχές της Εκκλησίας, λόγω των διωγμών κατά των χριστιανών στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, η λατρεία γινόταν κυρίως σε ιδιωτικές κατοικίες.

Στη λίστα των Εβδομήκοντα Αποστόλων, που αποδίδεται στον Δωρόθεο της Τύρου, ο Φιλήμων περιγράφεται ως επίσκοπος της Γάζας.

Σύμφωνα με άλλη παράδοση, όλοι μαρτύρησαν για τη διάδοση του Ευαγγελίου. Το Μηναίον της 22ας Νοεμβρίου αναφέρει τον Φιλήμονα ως ιεραπόστολο, ο οποίος, μαζί με την Απφία, τον Άρχιππο και τον Ονήσιμο, μαρτύρησε στις Κολοσσαί της Φρυγίας κατά τη διάρκεια της πρώτης γενικής δίωξης, επί Νέρωνα.

Η μνήμη τους τιμάται στις 22 Νοεμβρίου, του αγίου Ονησίμου στις 15 Φεβρουαρίου, και του αγίου Αρχίππου στις 19 Φεβρουαρίου.

Η προς Φιλήμονα Επιστολή του αποστόλου Παύλου είναι το μικρότερο κείμενο της Καινής Διαθήκης. Χρόνος συγγραφής της θεωρείται το 60-61 μ.Χ. Ο Παύλος στην αρχή χαιρετά τον Φιλήμονα και τη γυναίκα του, αποκαλώντας τον αγαπητό και συνεργάτη του. Στη συνέχεια εγκωμιάζει τον Φιλήμονα για την αγάπη του προς τον Χριστό και τους αγίους. Έπειτα, παρακαλεί τον Φιλήμονα για τον Ονήσιμο. Τέλος, χαιρετά τον Φιλήμονα εκ μέρους του ιδίου, αλλά και του Λουκά, του Επαφρά, του Μάρκου, του Αρίσταρχου και του Δημά, και κλείνει την επιστολή με την ευχή: «Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν· ἀμήν».

